

Akce a „jsoucnost“

Ve filosofii se kdysi (ve scholastice) uplatňovala zásada, že „operari sequitur esse“; anglicky přeloženo (např. podle www) to zní „act of doing something follows the act of being“. Na první poslech to vypadá docela logicky: není-li tu nějaký (jsoucí) subjekt, není nikoho, kdo by mohl něco vykonávat, činit, kdo by mohl být aktivní. Musíme se však tázat také obráceně: jaký máme důvod pro předpoklad, že takový aktivní subjekt už „jest“, dokud se to neprojeví a neukáže nějakým jeho činem, nějakou akcí, tedy jejím výkonem? Vždyť už sám ten zmíněný anglický překlad mluví o „act of being“, tedy o výkonu bytí, tedy zřejmě o tom, že „bytí“ je nutno vykonávat. Musíme se tedy tázat, zda snad takový aktivní subjekt nemůže vykonávat své bytí (tedy to, že „jest“) leč jako „činitel“, což by znamenalo, že nejprve tu je onen výkon činitele, a teprve potom lze mluvit o „bytí“ onoho činitele. Tím, že starou zásadu obrátíme jakoby naruby, můžeme dost přesvědčivě naznačit, že subjekt k tomu, aby „byl“ (aby byl „jsoucí“), musí nejprve být aktivní. A to ovšem potom znamená, že ta akce, nezbytná k tomu, aby se subjekt stal subjektem, musí být nejprve vykonána a teprve pak osvojena, přivlastněna subjektem, který se skutečným subjektem stává teprve jejím přivlastněním.

(Písek, 170928-1.)